

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์

การดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย

ผู้เขียน

นายไพรัช ต้นอุด

ปริญญา

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การศึกษานอกระบบ)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

รองศาสตราจารย์ ดร. ชูเกียรติ ลีสุวรรณ

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย และศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย ผู้วิจัยได้เลือกศึกษาชุมชนหัวฝาย ตำบลช้างกลาง อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ เนื่องจากพื้นที่ศึกษาเป็นตัวแทนของชุมชนในเขตเมืองที่สภาพความเป็นอยู่ทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครองที่เหมือนกัน มีการอพยพย้ายถิ่นของประชากรจากหลายพื้นที่มาอาศัยอยู่ร่วมกับประชากรในพื้นที่เดิม เกิดการผสมผสานภูมิปัญญา ขณะเดียวกันก็รับเอาวัฒนธรรมใหม่ๆ ที่มีประโยชน์ผสมผสานกับประสบการณ์การเจ็บป่วยในอดีต โดยเฉพาะการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ

วิธีการเก็บข้อมูล ใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง การสังเกตแบบมีส่วนร่วม ตลอดจนศึกษาข้อมูลเอกสารการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ โดยมีแหล่งข้อมูลสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ ผู้สูงอายุ ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขสมาชิกในครอบครัว ระยะเวลาในการเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในภาคสนามใช้เวลา 1 ปี 10 เดือน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้วิธีแยกข้อมูลออกเป็นหมวดหมู่และนำเสนอผลการวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในชุมชนหัวฝาย มีการดูแลสุขภาพตนเองในระดับดี ในภาวะปกติผู้สูงอายุดูแลสุขภาพตนเองจากการสั่งสม ประสบการณ์ความเชื่อที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากคนรุ่นก่อน เรียนรู้ด้วยตนเอง ในภาวะ เจ็บป่วย ผู้สูงอายุบางรายจะปล่อยให้หายเอง รักษาด้วยสมุนไพร รักษาด้วยยาแผนปัจจุบัน ถ้าอาการยังไม่ทุเลาจะไปรับการรักษาจากโรงพยาบาลเทศบาลนครเชียงใหม่ โรงพยาบาลอื่นๆ ซึ่งผู้สูงอายุได้รับบัตรสงเคราะห์รักษาฟรี หรือคลินิกที่อยู่ใกล้ชุมชน ปัจจุบันผู้สูงอายุจะใช้ บริการโรงพยาบาลเช่นทรัสเมมโมเรียล ซึ่งรับผิดชอบพื้นที่โครงการ 30 บาท รักษาทุกโรค หลังการเจ็บป่วยหรือภาวะพักฟื้น ผู้สูงอายุจะปฏิบัติตนเหมือนกับภาวะปกติและบางอย่างมีการเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการเจ็บป่วยซ้ำขึ้นอีก และต้องการให้ ร่างกายแข็งแรง ลดค่าใช้จ่ายในครอบครัว มีอายุยืนยาว สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุนั้นมีความสัมพันธ์กับเพศ การศึกษา บริบทของชุมชนโดยตนเอง สมาชิกในครอบครัว เครือญาติ เพื่อนบ้าน ขนบธรรมเนียมประเพณี ข้อมูลข่าวสารจาก สื่อต่างๆ ทั้งนอกชุมชนและในชุมชน โดยทางตรงและทางอ้อม ส่งผลต่อพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุ ทั้งในภาวะปกติ ภาวะการเจ็บป่วย และภาวะหลังการเจ็บป่วยหรือ ภาวะพักฟื้นที่แตกต่างกัน

Thesis Title Self Health Care of the Elderly in Hua Fai Community

Author Mr. Prichon Tunood

Degree Master of Education (Nonformal Education)

Thesis Advisor Assoc. Prof. Dr. Chukiat Leesuwana

ABSTRACT

The objectives of this thesis were to study the self-health care behaviors of the elderly in Hua Fai community, and the factors affecting their self-health care. The researcher selected Hua Fai community, Chang Klan sub-district, Muang District, Chiang Mai province as the case study to represent an urban community with social economic, political and governing aspects similar to those of urban characters. There were population migrations from various areas to live with local people in the same area, resulting in a mixture of local wisdom and new culture useful for the local former experience of self-health care, particularly, a means to look after the elderly.

Data were collected by the use of structured and in-structured interviewing format, participant observations and documentary analysis. The key informants consisted of the elderly people, community leaders, public health volunteers and family members. A field data collection was completed within 1 year and 10 months. The collected data were examined, then, identified according to the issues, grouped for further analyses and descriptively presented.

The research results were as follows.

The self-health care behaviors of the elderly people in Hua Fai community were found at a good level. In a normal situation, the elderly people took care of themselves by applying their former experiences and belief that were socialized by the previous generations. They learnt by themselves in their sickness situation. Some of them cured themselves by using medicinal herbs and modern medicines or let their sickness healing declined. If they were not well, they would go to the Chiang Mai municipality's hospital, other hospitals, that they could get free medical care, or even to the clinics nearby the community. Currently, the elderly people used the medical services of the Central Memorial hospital, which has been situated in the "30 Baht medical care" program's area. After healing or recovery, they would treat themselves as the normal people. The research found that there were some better changes to prevent any sickness repeatedly, with good health and long life, and reducing the family expenditure. The factors affecting the self-health care of the elderly people consisted of the relations with their sex, educational levels, community context, family members, kinship, neighbors, traditions and custom, and external and internal information both direct and indirect. Those factors affected their self-health care behaviors in the normal, before and after sickness or recovery conditions differently.